

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 39

Fylke: Troms

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Kvamanger

Emne: Høgtidsmat

Bygdelag: Baddalen-Rakhus

Oppskr. av: Yngvar Ellef Land

Gard: imover

(adresse):

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

En rekke eldre folk på Rakhus, Nöblan, Karvik.

Storfjord, Badderu, SVAR Nordhauimen
Kjollefjordbotn, Kvamangsbota, i alderen 60 til 85 år

1. Her som andre steder i Nord Troms var det ikke bare slett, men også fremmed som kom med barselmatt. - For en ære ble det regnet å få sent barselmatt fra handelsmennene.

2. Man kom vanligvis enkeltvis, uten det hente at man kom roende flere i samme båt, for å være trygge på sjøen om det skulle blåse opp.

3. I fald som under 2 avtalte man å dra avsted.

4. Det vanlige var å komme med barsel: grøt 2-3 dager efter fødselen.

5. Det vanlige var at man bare tok engang på vei.

6. Det vanlige var å ha risgrøt kokt på «fersk»

x ofte med melk. I enkelte tilfeller risgrøt med smør.

Men kokte også en god kjøttsuppe.

Prevedsgrøt brukte man også. Man brukte kanel i den.

Om dette fortalte den 75 årige Ole & Iselin

at han fra sin ungdom kunde huske at
barneloven først spiste flabbrod med
simp og pepper som underlag og drakk
god sterk ~~te~~ «flötekeffe». - På spørsmål
til ham og andre om pepper og andet krydder
lykth man ikke til at det kunde være på
morsmelken. barneloven

I Nordisa måtte ~~man~~ ikke bruke sterkt
krydder for barnet skulde avvennes.

Panneu Ole Isakson fortalte at i eldre tid
var der mange som ikke hadde ris. de
kokte da kvikvassgröt, hvis man hadde
mel. Noen lærte det hos andre. - dette ble
fortalt også andre steder.

Til fattige var det fast skikk at man gikk
med noe eksha (Ole Isakson m. fl.) I mange
tilfeller hadde man så meget mel at det
ble til den svrige familien. Noen brukte å
ha kringler, stjerner eller simpskake med
til banna.

der var de som smurte godt med smør på
simpskake og hadde ost på - til barnemat.

Flere steder fortelles det om smør -
smør til barnemat.

Det var flabbrod som ble holdt over med
kjøttkraft. Man blandet den med smør
og ost.

Smør smør ble regnet for sær fin mat.

17145

- 7. Man gikk bare en gang med barselmatt.
- 8. I gammel Tid brukte man kalijoler som suia daller, stav eller ask.

Imene var det vanlig å bruke perlefat² med en tallerken som låk.

Tellers var spann meget bukt.

- 9. Det var bare grøten som het barselgröt. Tallers var det barselmatt

10. Den tok i vei som det bedst passet for. Det hørte at guttunger ble sendt avsted, eller man sendte maten med andre, når man ikke selv kunde komme avsted.

11. Ift en mann fulgte med hadde ingen ting å si. Som oftest måtte man bruke båt og da kunde det være bra å ha en god roer. Var det kort vei, var det vanlig bare kvinner som dro av gårde.

12. Gudsingsfolk fikk brødring. Kaffe og vanlig kake (hjembakket flatt brød stekt på ilden eller kelle) med smør og ost - helst kvitost.

13. Skjete ikke noe sammen på disse gjestebud.

14. Ukjent.

15. Å gå med barselmatt til ugifte mødre ble sett for å "spite" dem. - En mor eller en søster eller en tante kunde gjøre det, men andre gjorde det ikke.

Det har du vært tilfalden hvor man i stilhet har sendt noe til piken hvor du var suia forhold. Men dette ble det ikke snakket om.

16. Man sender ennå gift, men slikker
 taper sig ut. Noen steder var det helt
 slutt.

17. For brukte man å ha en liten gave til
 den nyfötte - "en vanlig og ganske nye",
 sa Ole E. Frøken. Jeg hørte enne beløp
 på 100.- kr. og mere i enkelte tilfeller.

18. kfr. 17.

19. I barnedåpen var fadderne med. Enkelte
 steder desuten folk på gården, men ikke alltid.

20. Det heter barnedåp - bandedåp. - Hos
 noen kunde det vere stort selskap i ny Tid.

21/23. Man "sentte" ikke til barnedåp. - der
 mentes tilfeller hvor man til fattige i stilhet
 sentte litt mat så de kunde holde barnedåp.
 eller det var ting som der ikke ble snakket
 om.

24. Først i nyere Tid her man helst fødselsdager,
 og helst for barn. Men nu blir det mere
 vanlig at særlig eldre folk fejrer runde år.

25. kfr 24.

26/29. det var helst embudene som kom. Ole E. Frøken
 og noen andre fortalte at også gode venner og
 slektninger kom og gratulerte.

Man har enkle kaffe eller syokolade og i helt
 ny tid er bløthake kommet i bruk.

Apogros bløthake - så er denne kommet
 meget i bruk i alle Nord-Troms ved festlige
 anledninger og når der kom fremmede.

En norsk-amerikaner beklaget sig over

at han ikke greiet all bløthaken bortover
i gårdene. Og selv han jeg kistel samme
erfaring. - For i tiden var det rømmegrøt
man måtte spise. Noen selv å ha fått
rømmegrøt 3-4 steder på samme dag.
Og nå når folk kiste jeg var i farnemet
disket de opp med bløthake og det ble snart
fornuget.

30. I gammel tid har det vært i Kranaugen
med konfirmasjon som i de sørige bygder i
Nord Trønd. - Man kjøpte litt simpelskake,
krukker og stjerner og hadde et lite lag
på kirkestedet, ~~vass~~ veljovis der hvor konfirmanen
bodde under forberedelsen (da han gikk
skolen) som det het.

31. Noen få holder et lag ^{hjemme} men skikken har
erum ikke slått inn.

32/33. Ukjent.

34. Faddene ga som oftest en konfirmasjons
gave. Man kunde den ofte være på 100.- kr og
mere. - I gammel tid var det flott med en
sokroning. Jeg kaff folk som snart hadde
disse mynter i behold.

35. Her som ellers i Nord Trønd brukte man
simpelskake. De som hadde bedre råd kjøpte
krukker og stjerner. Også baller og sukker
kaving ble brukt. Færrer balverk var gjeldur.

36/37. My tid kan man begynde å ha forlovelses-
gilder.

Men overalt var det for skikkelig å holde slikt
hemmelig. Ofte skjedde det giftermål hvor
man ingen anelse hadde om at noe slikt
var forestående. Dette var for offentlig gifting.
Også efter et dønned hour, hoist man alt
hemmelig til lysning jaust stek, og selv da
ville man ikke ha prat om dette.

38. Ved litt store byttinger var stænde rett
kjøtsuppe. Forst i nyere tid er stek kommet
i bruk.

39. Gendinger til bytting har ikke vært skikkelig
og bruk. Forhjelte tilfelden kan skilkingen
ha hjulpet litt til med mat, men det vanligste
var at enhver måtte greie sig selv.

47. Flere dagers bytting var ikke for den
almindelige mann. Bare blant handels-
mennene har man hatt flere dagers byttinger.

49. Nu reiser man bort og holder bytting på
hotell. - For riste man til Skoppe og host
bytting og host da vanligvis til i en kirkestrø.
Det er Skjerveoy man nu helst reiser til og
man holder lag⁴ når man kommer hjem.

52. Den gravøl svarte alle at sveifolk ikke
bad til dette. Kvinn som vilde kom, og ~~for~~ når
begravelsen hadde funnet sted ble alle
hatt under ett.

53. Gravøl varte bare en dag. Maten var
kaffe og i alle tid sømpshaker, ^{psuivbrot} og kaffesag
vaffer. En gjeldem gang kunde man ha

24

sjokolade. - I yngre tid er det vanligere
med sjokolade, og kakler og påsmurt mat.
Maten serveres vanligvis med langbrød
for å utnytte plassen best, for husene var
vanligvis små.

57. Men kunde holde gravøl på begravnings-
stedet. Men det var ikke vanlig skikk.

63. Det var usædvanlig med alkohol i
gravøl.

65. Lfr. 56.

66 - 63.

67. Men var skikkelig med å holde gravøl
på hotell, ikke hjemme til Julekvænen.
Men visste om at, de store kunde gjøre det
andre steder.

68. Ukjent.

69. Velstående folk begynte å avertere
(avertene) dødsfall under første verdens-
krig. Nu var det vanlig skikk.

70. 17 mai har ikke vært noe spesielt med
før i helt ny tid. - Gamle folk fortalte
at før, sosialistene begynte å bære, så man
med litt misno på 17de mai feiringen. Man
hørt om den fra byene, og syntes det var en
rar skikk. Da så arbeiderbevegelsen begynte
omkrise 1905 (LH før) med Alfred Kvitese
og O. M. Gausdal (i Nord Trønd) ble 17de mai
regnet som en dag for, kapitalistene.

Nu er man begynt med till feiring med

17145

skoline.

71. Skikken med torsdag er så vidt
kommet inn.

72. Ingen feiret ennå torsdag

73. Til ~~for~~ torsdag bakte noen en kranse,
og noen ble ^{blitt} skake

75. Torsdag er ^{blitt} kjent og merket avisene
og av folk som har vært ute en tid